

CONTROLUL BUGETAR

Controlul bugetului european se efectuează în cadrul fiecărei instituții a UE și la nivelul statelor membre. Activități de control importante sunt realizate la diferite niveluri de către Curtea de Conturi și de către Parlament. În fiecare an, acesta din urmă examinează execuția bugetului în vederea acordării descărcării de gestiune Comisiei Europene, celorlalte instituții europene și agențiilor Uniunii.

TEMEI JURIDIC

- articolele 287, 317, 318, 319, 322 și 325 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE);
- Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012, în special titlul II capitolul 7, referitor la principiul bunei gestiuni financiare și performanță, precum și titlul XIV, referitor la auditul extern și descărcarea de gestiune;
- Acordul interinstituțional (AII) din 2 decembrie 2013 între Parlamentul European, Consiliu și Comisie privind disciplina bugetară, cooperarea în chestiuni bugetare și buna gestiune financiară, partea a III-a;
- Regulamentul de procedură al PE, titlul II capitolul 6 articolele 92a, 93 și 94; titlul V capitolul 2 articolul 125; anexa IV.

OBIECTIVE

Asigurarea legalității, exactității și bunei gestiuni financiare ale operațiunilor bugetare și ale sistemelor de control financiar, precum și asigurarea bunei gestiuni financiare a bugetului european (economie, eficiență și eficacitate), Curtea de Conturi Europeană și Parlamentul European monitorizând totodată atingerea obiectivelor (criteriile de performanță).

REALIZĂRI

A. Controlul la nivel național

Controlul inițial al veniturilor și cheltuielilor este exercitat în mare parte de către autoritățile naționale. Acestea și-au păstrat competențele, mai ales în ceea ce privește resursele proprii tradiționale (1.4.1), în legătură cu care dispun de procedurile necesare pentru colectarea și verificarea sumelor respective. În acest sens, se cuvine reamintit faptul că, la 26 mai 2014^[1],

[1]Decizia 2014/335/UE, Euratom a Consiliului din 26 mai 2014 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene, JO L 168, 7.6.2014, p. 105.

Consiliul a adoptat un set de măsuri legislative, inclusiv o nouă decizie privind resursele proprii, introducând anumite modificări ale sistemului de resurse proprii pentru perioada 2014-2020. Noile norme referitoare la resursele proprii se aplică începând cu intrarea în vigoare a acestei decizii la 1 octombrie 2016, cu efect retroactiv de la 1 ianuarie 2014. Colectarea resurselor proprii tradiționale reprezintă, pe de altă parte, o chestiune de importanță majoră pentru instituțiile UE. Controlul bugetar se exercită și prin lupta împotriva fraudei (1.4.6). Cheltuielile operaționale din cadrul Fondului european de garantare agricolă (FEGA), al Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și al fondurilor structurale sunt, de asemenea, controlate în primă instanță de către autoritățile din statele membre.

B. Controlul la nivelul Uniunii

1. Controlul intern

În fiecare instituție, controlul este exercitat de către ordonatorii de credite și contabili, precum și de către auditorul intern al instituției.

2. Controlul extern exercitat de către Curtea de Conturi (1.3.12)

Controlul extern este efectuat de către curțile de conturi naționale și Curtea de Conturi Europeană (CCE), care prezintă autorității bugetare rapoarte anuale detaliate în temeiul articolului 287 din TFUE. Acestea sunt:

- declarația de asigurare (DAS) privind fiabilitatea conturilor și legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente;
- raportul anual privind execuția bugetului general, inclusiv a bugetelor tuturor instituțiilor și organelor aferente acestora;
- rapoarte speciale pe probleme specifice;
- rapoarte de audit și avize;
- rapoarte specifice și documente de poziție;
- rapoarte anuale specifice privind agențiile și organele Uniunii Europene.

De asemenea, CCE prezintă rapoarte privind operațiunile de împrumut și de creditare și Fondul european de dezvoltare (FED).

3. Controlul politic exercitat de către Parlamentul European

În cadrul Parlamentului European, Comisia pentru control bugetar este responsabilă de pregătirea poziției Parlamentului, în special cu privire la:

- controlul execuției bugetului UE și al FED;
- închiderea, prezentarea și auditarea conturilor și bilanțurilor Uniunii, precum și ale instituțiilor și tuturor organelor finanțate de către Uniune;
- controlul activităților financiare ale Băncii Europene de Investiții (1.3.15);
- monitorizarea raportului cost-beneficii al diverselor forme de finanțare comunitară în procesul de punere în aplicare a politicilor Uniunii;
- examinarea fraudelor și a neregulilor în procesul de execuție a bugetului Uniunii, adoptarea unor măsuri menite să prevină și să asigure urmărirea în justiție a acestor cazuri, precum și protejarea intereselor financiare ale Uniunii în general.

De asemenea, Comisia pentru control bugetar pregătește Deciziile privind descărcarea de gestiune.

Procedura de descărcare de gestiune

La recomandarea Consiliului, Parlamentul acordă anual Comisiei descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului aferent anului n-2, după ce examinează în prealabil rapoartele de activitate ale direcțiilor generale ale Comisiei, raportul anual al Comisiei privind gestionarea și performanța bugetului UE, raportul de evaluare (articolul 318 din TFUE), raportul anual al CCE și răspunsurile Comisiei și ale celorlalte instituții la întrebările sale (articolul 319 din TFUE). Membrii Comisiei pentru control bugetar elaborează poziția Parlamentului față de rapoartele speciale ale Curții de Conturi, în principal sub formă de documente de lucru ce conțin orientări adresate raportorului general care se ocupă de dosarul de descărcare de gestiune. Comisia și celelalte instituții au obligația de a lua măsuri pentru a da curs observațiilor formulate de Parlament în rezoluțiile sale privind descărcarea de gestiune [articolul 319 alineatul (3) din TFUE și articolul 262 din Regulamentul financiar]. Parlamentul acordă anual descărcarea de gestiune și celorlalte instituții, precum și agențiilor. Parlamentul acordă Comisiei o descărcare de gestiune distinctă pentru punerea în practică a măsurilor aferente FED, întrucât acestea nu sunt încă incluse în bugetul general. Decizia referitoare la descărcarea de gestiune a Parlamentului și rezoluția acestuia privind execuția bugetului general al UE, secțiunea I – Parlamentul European, sunt adresate Președintelui Parlamentului.

De regulă, Parlamentul examinează în plen rapoartele de descărcare de gestiune înainte de 15 mai (articolul 260 din Regulamentul financiar). Prin urmare, mai puțin în cazuri excepționale, acordarea descărcării de gestiune se supune la vot în perioada de sesiune din mai, iar, în cazul amânării descărcării de gestiune, în perioada de sesiune din octombrie. În cazul în care propunerea de acordare a descărcării de gestiune nu este susținută de o majoritate a voturilor sau în cazul în care Parlamentul hotărăște amânarea Deciziei de acordare a descărcării de gestiune, acesta informează instituțiile sau agențiile în cauză cu privire la motivele amânării descărcării de gestiune. Instituțiile și agențiile vizate trebuie să ia fără întârziere măsurile necesare pentru eliminarea obstacolelor care împiedică acordarea descărcării de gestiune. Ulterior, Comisia pentru control bugetar prezintă, în termen de șase luni, un nou raport cuprinzând o nouă propunere de acordare sau de refuzare a descărcării de gestiune.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

A. Evoluția competențelor

În perioada 1958-1970, Parlamentul European era doar informat cu privire la Deciziile referitoare la descărcarea de gestiune acordată de către Consiliu Comisiei pentru execuția bugetului. În 1971, Parlamentul a dobândit competența de a acorda descărcarea de gestiune împreună cu Consiliul. De la 1 iunie 1977, data intrării în vigoare a Tratatului din 22 iulie 1975, Parlamentul a devenit singura instituție care acordă descărcarea de gestiune, la recomandarea Consiliului. Trebuie menționat și faptul că Parlamentul, prin comisiile sale de resort, audiază comisarii desemnați, iar Comisia pentru control bugetar audiază membrii desemnați ai Curții de Conturi, precum și candidații selectați pentru postul de director general al Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) și membrii Comitetului de supraveghere al OLAF. Aceste posturi nu pot fi ocupate dacă nu au avut loc audierile respective în cadrul Parlamentului. Trebuie precizat totodată că directorul general al OLAF este numit de Comisia Europeană în urma consultării Parlamentului European și a Consiliului și că membrii Comitetului de supraveghere al OLAF sunt numiți de comun acord de către Parlamentul European, Consiliu și Comisie.

B. Utilizarea descărcării de gestiune

Parlamentul European poate decide să amâne acordarea descărcării de gestiune în cazul în care este nemulțumit de anumite aspecte ale execuției bugetului de către Comisie. Refuzarea acordării descărcării de gestiune poate fi asimilată unei cereri de demisie a Comisiei. Această posibilitate a fost pusă în practică în decembrie 1998: în urma votului în plen prin care a fost respinsă propunerea de descărcare de gestiune, a fost înființat un grup de cinci experți independenți care au efectuat o anchetă pe baza acuzațiilor de fraudă, administrare defectuoasă și nepotism aduse Comisiei. Ulterior, la 16 martie 1999, colegiul comisarilor a demisionat în bloc.

În perioada de sesiune din aprilie 2009, în cursul procedurii de descărcare de gestiune pentru 2007, Parlamentul a amânat acordarea descărcării de gestiune pentru Consiliul de Miniștri, deoarece Consiliul a refuzat să pună la dispoziția Parlamentului informații pertinente care i-ar fi permis să acorde descărcarea de gestiune în deplină cunoștință de cauză. Începând cu anul respectiv, descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului Consiliului este amânată și refuzată. În ceea ce privește descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului general al Uniunii Europene de către Comisie, trebuie subliniat că Parlamentul a introdus două elemente noi cu ocazia procedurilor de descărcare aferente exercițiilor 2011 și 2012: verificarea legalității și regularității cheltuielilor, care, din ce în ce mai mult, are loc împreună cu o evaluare a performanțelor (articolul 318 din TFUE - raportul de evaluare a finanțelor Uniunii bazat pe rezultatele obținute), dar și faptul că o decizie privind descărcarea de gestiune poate fi o decizie „ponderată” prin exprimarea unor eventuale rezerve privind anumite sectoare politice.

Deși tratatul face referire numai la descărcarea de gestiune a Comisiei, din motive de transparență și de control democratic Parlamentul acordă separat descărcarea de gestiune și pentru celelalte instituții și organe și pentru fiecare agenție sau entitate similară (anexa VI la Regulamentul de procedură al Parlamentului European). Așa cum se menționează mai sus, Comisia, celelalte instituții și agențiile trebuie să prezinte rapoarte privind măsurile luate pentru a da curs observațiilor incluse în rezoluțiile Parlamentului European de descărcare de gestiune. Statele membre trebuie să informeze Comisia cu privire la măsurile adoptate pentru a da curs observațiilor Parlamentului, iar Comisia trebuie să țină cont de aceste măsuri la redactarea propriului raport de monitorizare (articolul 262 din Regulamentul financiar).

C. Alte instrumente

Comisiile specializate ale Parlamentului contribuie și la asigurarea utilizării eficiente și în interesul contribuabililor europeni a fondurilor UE. În repetate rânduri, membrii Comisiei pentru control bugetar au purtat discuții cu reprezentanții comisiilor omoloage din parlamentele statelor membre, cu autoritățile naționale de control și cu reprezentanții autorităților vamale. De asemenea, deputații au desfășurat anchete la fața locului pentru a constata faptele care stau la baza anumitor probleme.

De reamintit și că, în decembrie 1995, Parlamentul și-a exercitat pentru prima dată dreptul conferit prin tratat de a crea o comisie de anchetă și a prezentat un raport privind acuzațiile de fraudă și de administrare defectuoasă (1.4.6).

Tratatul de la Lisabona a consolidat mecanismele de control axate pe rezultatele obținute de programele Uniunii, obligând de acum înainte Comisia să prezinte Parlamentului și Consiliului, după luarea în considerare a indicațiilor acestora, un raport de evaluare complet în cadrul procedurii anuale de descărcare de gestiune.

10/2018